

álitið um dómarakanningina

at fá diskurert dette spørsmål yderligere, især ønskes vi at få belyst, om Føroya Banki's økonomiske situation allerede på daværende tidspunkt kunne have givet anledning til, at ombygningen skete til et andet forhold end et til et, samt hvilken betydning et andet bytningsforhold ville have i nuværende situation.

I skrivi dagf. 16. aug. 1993 frá Figgjargrunninum til Føroya Landsstýri verður svarað soleiðis uppá omanfyrir umrøddu spurning:

»Angående aktiebyttet mellem Den Danske Bank og Fonden tog Den Danske Bank udgangspunkt i, at Føroya Banki's aktier - i kraft af bankens reserver - beregningsmæssigt havde en højere indre værdi end aktierne i Sjóvinnubankin. Under drøftelserne kunne Fonden, med bistand fra Finansstilsynet, henvise til, at dette forhold blev opvejet af forholdsvis større hensættelser - set over en årrække - i SB end i FB, hvorefter man nåede frem til omvæltning af stort set 1 SB aktie med 1 FB aktie. Da aktiekapitalen nu er tabt i begge banker ville et andet ombytningsforhold ikke have ændret resultatet.

Samb. notat til fundin við Figgjargrunnin tann 18. aug. 1993, ger landsstýrið hesar viðmerkingar til partabævaumbýtið:

»Som helhed er det vanskeligt for landsstyret at forstå, at man i Føroya Banka nu pludselig har en viden, der medfører usædvanlig store hensættelser, som man ikke havde på det tidspunkt, da Finansieringsfonden overtog aktiemajoriteten i banken...

Samb. frásøgn frá fundi tann 18. aug. 1993 millum landsstýrið og Figgjargrunnin frá 1992, hevði Richard Mikkelsen hesar viðmerkingar til partabævaumbýtið í lutfallinum 1: 1.

»Man har dengang byttet nogle aktier, der er nu værd». Den Danske Bank vildi hava meira fyrri partabævaumbýtið í Føroya Banka, men Figgjargrunnin kannaði roknskapirnar í tey seinastu 5 árin, og tað visti seg, at i de 5 år var hensættelserne relativt større i Sjóvinnubankanum.

Marita Petersen, lögmaður, spurd: »Har vi købt katten i sækken?» Richard Mikkelsen svaraði: »Selv synes jeg det ikke. Det var den beregning, man kom til. Uden hensyn til aktierne, ville resultatet blive det samme».

Finnbogi Ísakson spurdi, um Den Danske Bank hevði latið Figgjargrunnin meirilutan av partabævaumbýtið sfor at redde sit eget skind».

Richard Mikkelsen

svaraði: »Det kan jeg ikke udelukke».

Landsstýrið góðkendi á fundi tann 18. aug. kl. 23.15, at bankarnir vóru lagdir saman.

I frágreiðingini frá landsgrannskoðaranum dagf. 24.09.1993 verður gjørd ein roynd at meta um figgjargligu fortreytirnar fyrri samleggingini við at gera ávísar samanberingar av roknskapunum hjá Sjóvinnubankanum og Føroya Banka fyrri árin 1988-1992.

Á s. 5. í frágreiðingini stendur m.a.: »Á viðlagda virliti (skjal 1) sæst at gongdin í báðum bankunum viðvíkjandi útlánum, ábyrgdum, avskrivningum og burturleggingum hevur verið sera meinlik, burtur-

mill. kr., d.v.s. ialt 833,6 mill. kr. er herafter tabt. Kapitalforholdene i bankerne og fordelingen af tabene fremgår af bilag 1. Det vil bemærkes, at i modsætning til tidligere betragtes også den resterende private aktiekapital som tabt.

Ved at fordele rådgivningsbeløbet på 1.860 mill. kr. med 1.185 mill. kr. til Føroya Banki og 675 mill. kr. til Sjóvinnubankin vil begge banker opfylde bankernes mindstekrav til soliditeten med en lille margin som stødepude, jfr. ligeledes bilag 1».

Viðmerkjað skal, at feittskriftina í endurgevingunum frammanfyrir hevur Rættamevndin gjørt.

Viðurskifti, sum Rættar-

Haldgøð grund er tí til at seta fram spurningin um hvør orsök in er til at annar framferðarháttur var nýttur í sambandi við virðissettningina av avsetingum og burturleggingum í Føroya Banka enn í Sjóvinnubankanum longu á heysti í 1992, serstakliga við áliti til tað sum landsgrannskoðarin førir fram um, at roknskapirir eru so at siga »parallelir» við undantak av 1992.

Landsgrannskoðarin førir nevnliga fram, at vóru somu meginreglur fyrri avsetingar og burturleggingar nýttar í báðum bankunum fyrri 1992, so hevði tørvurin á avsetingum í Føroya Banka verið 550 mill. kr. størri. Samb. roknskapin hjá Sjóvinnubankanum pr.

Hóast hetta, so var nevnda tilsøgn ein rættuliga avgerandi fortreyt fyrri avgerð landsstýrisins um at bjarga Sjóvinnubankanum tann 6. okt. 1992 við nýggjum kapitali uppá 500 mill. kr.

Nærleggjandi er tí at fáa svar uppá spurningin um, á hvønn hátt nevnda tilsøgn var givin, og um Figgjareftirlitið hevur rætt til at nýta eitt slíkt óformligt lyftu um eina haldgøða trygd undir Føroya Banka, og harvið sum ein týðandi próvgrund undir samráðingunum um at endurreisa Sjóvinnubankan.

Tað sæst greitt av frammanfyrir umrøddu brævaskipti og frágreiðingum, at Figgjareftirlitið í framhaldi av bjargingini av Sjóvinnubankanum tann 6. okt. 1992 og 1. febr. 1993 hevur lutikið í og havt eina rættuliga avgerandi ávirkan á tað partabævaumbýtið, sum fór fram tann 22. mars 1993.

Tað hevur tískil týðning at fáa at vita nær og hvussu henda ætlan upprunliga kom fram? Hvørji stig og av hvørjum, vóru tikin til tess at fáa ætlanina framda í verki? Ein útgrein av grundgevingum Figgjareftirlitsins fyrri at mæla til hesa loysn. Orsøkin til, at landsstýrið ikki var kunnað um ætlanina fyrr enn 9. mars 1993, og hví málið tá knappliga hevði so ovurstóran skund. Eina dygga og sakliga grundgeving fyri, at partabævaumbýtið fór fram í lutfallinum 1: 1, hóast Føroya Banki í 1992 átti at sett 500 mió. kr. meira av, um avsett varð í sama sum í Sjóvinnubankanum.

2) Leikluturog ábyrgd hjá Figgjargrunninu í sambandi við partabævaumbýtið tann 22. mars 1993.

I hesum víðfangi eigur at verða lagdur dentur á hesi viðurskifti:

Samb. danskir fjølmiðlar hevur fundir verið um hesi viðurskifti tann 25. febr. 1993, har umboð fyrri fleiri ráðharrastovur vóru møtt, umframt umboð fyrri Tjóðbankan, Figgjareftirlitið, Figgjargrunnin og Ráðgevaði Nevndina fyrri Føroyar.

Tá grunnurin heilt eyðsæð skal røkja føroysk áhugamál hevur tað týðning at fáa at vita, hví Figgjargrunninur ikki kunnað landsstýrið um ætlaða partabævaumbýtið fyrr enn tann 9. mars 1993, tá fyrireikingarnar vóru komnar rættuliga væl áleiðis.

Somu spurningar kunnu setast grunninum viðvíkjandi lutfallinum millum burturleggingar og avskrivningar hjá Sjóvinnubankanum og Føroya Banka, og hví Figgjargrunninur á hesum grundarlag og uttan at kanna hesi ivasomu viðurskifti nærri, viðmælti uppskotinum um partabævaumbýtið.

Eisini er tað umráðandi at

sæð frá 1992.

Lutfallið ímillum bankarnar er at kalla eins øll árin. Tølini í Føroya Banka eru umleið ein triðing størri enn í Sjóvinnubankanum, og burturleggingar og avskrivningar fylgja á leið hesum lutfalli, burtursæð frá 1992.

Um tað í roknskapinum fyrri Føroya Banka fyrri 1992 vóru gjørdar lutfallsliga somu burturleggingar og avskrivningar sum í Sjóvinnubankanum, skuldu hesar verið umleið 550 mió. kr. størri ella umleið tað duplta.

Endaliga uppgerðin av útreiðslum og samlaða kostnaðinum av bankabjargingunum eftir samanleggingina í 1993 er nærri tilskilað í skrivi dagf. 28. okt. 1993 frá Figgjargrunninum til Føroya Landsstýri.

Brotið í skrivinum hesum viðvíkjandi er soljóðandi:

»Underskudet i Føroya Banki er ved regnskabsafslæggelsen pr. 30 september 1993 opgjort til 1.448,7 mill. kr. og Sjóvinnubankin til 958,7 mill. kr. Egenkapitalen i de to banker på henholdsvis 436,2 mill. kr. og 397,4

nevndin leggur alstóran dent á verða kannað nærri, eru:

1) Leiklutur og ábyrgd hjá Figgjareftirlitinum í sambandi við bjargingina av teimum føroysku bankunum og ávirkan tess á partabævaumbýtið tann 22. mars 1993.

I hesum víðfangi eigur at verða lagdur dentur á hesi viðurskifti:

Longu á fundinum tann 2. oktober 1992 verður staðfest av Figgjareftirlitinum, at tørvurin á avsetingum og nýggjum kapitali og likviditeti í Sjóvinnubankanum fer at vera munandi størri enn tær kravdu 500 mill. kr.

Figgjareftirlitið vátar enn tã á fundi tann 4. okt. 1992, at veruligi tørvurin á nýggjum kapitali fer at vera 1,5 milliárd í Sjóvinnubankanum og ikki 500 mill. kr.

Tã bankarnir í øllum lutum eru sera meinlikir, er rættuliga nærleggjandi at halda, at um somu metingar vóru gjørdar og somu krøv sett til Føroya Banka sum til Sjóvinnubankan, so hevði Føroya Banki um hetta mundið í veruleikanum mist alla sína eigin og var farin á húsagang.

ultimo 1992 eru tapsavsetingarnar 31,6% av samlaðu útlánum, meðan avsetingarnar í Føroya Banka bert eru umleið helvin.

Um so er, at orsøkin til nevnda frávik í metingarátti er, at Den Danske Bank óformliga stendur sum ábyrgdari, er tað av alstórum týðningi at fáa eina nærri frágreiðing um hesi viðurskifti, og um Figgjareftirlitið samb. lógini hevur heimild til at víkja frá galdandi meginreglum um virðissetingar, bert tí talan er um, at ein størri banki er meirilutapartaeigari í viðkomandi banka.

Eigil Mølgard, stjóri í Figgjareftirlitinum, hevur samb. fundarfrásøgn 2. okt. 1992 boðað frá, at Knud Sørensen vegna Den Danske Bank hevur givið eina tilsøgn um, at bankin vildi standi við sínar skyldur móttvegis Føroya Banka og í hesum sambandi veita neyðugan kapital og likviditet.

Henda avtala er ongantíð formliga váttad av Den Danske Bank, og visir seg seinni als ikki at halda, tá bankin hótti við at taka seg úr Føroyum, um ikki partabævaumbýtið fekk í lag.

fáa eina nærri útgrein av útsøgnini hjá Richardi Mikkelsen um, at umbýttu partabævaumbýtið í veruleikanum vóru 0-verð, og at man ikki kundi úthýsa møguleikanum fyrri, at Den Danske Bank hevði tikið stig til partabævaumbýtið fyrri at bjarga sínum egna skinni.

Er hetta ein staðfesting av at skeivar og villieðandi upplýsingar vóru givnar føroysku myndugleikunum undan partabævaumbýtinum?

Ahugavert hevði somuleiðis verið at fingið at vitað hvat liggur í útsøgnini frá Richardi Mikkelsen um, at virðið á partabævaumbýtið í veruleikanum ongan týðning hevði, tá báðir bankarnir seinni kortini fóru á húsagang.

Tað avgerandi er, um føroysku myndugleikarnir í nóg góðan mun vóru kunnaðir, um Føroya Banki var solventur ella insolventur við øllum teimum figgjargligu avleiðingunum, sum hetta ber í sær.

Tã Richard Mikkelsen seinni eisini víðgongur, at hann ikki kann úthýsa møguleikanum fyrri, at Den Danske Bank bjargar sær burtur úr eini figgjargligari trøngstöðu, so mã eisini fáast greitt at vita frá Richardi Mikkelsen, um hetta ikki er ein ássannan av tí óskrivnaðu meginreglu í figgjargheiminum, at ein móðurbanki altíð stendur við sínar skyldur móttvegis einum dótturbanka, og at tað harvið ikki hevði verið neyðugt hjá Føroya Landsstýri at gingið við til partabævaumbýtið frá 22. mars 1993 fyrri at varðveita eina tryggja og forsvarliga bankaskipan í Føroyum.

Eisini eigur spurningurin at verða svaraður, hví Figgjargrunninur lóydvi, at Den Danske Bank framhaldandi mannaði bæði nevnd og stjórn umframt onnur lyklastørv í Føroya Banka eftir nevnda partabævaumbýti tann 22. mars 1993.

3) Leiklutur og ábyrgd hjá Førsætismálaráðnum, Figgjarmálaráðnum og lðnaðarmálaráðnum í sambandi við partabævaumbýtið tann 22. mars 1993.

I hesum víðfangi eigur at verða lagdur dentur á hesi viðurskifti:

Stigið til samanleggingina av føroysku bankunum kemur eftir øllum at døma frá Den Danske Bank samb. skriv dagf. 8. febr. 1993, sum er sent beinleiðis til førsætismálaráðið við avriti til lðnaðarmálaráðsharran Jan Trøjborg.

Tað skilst, at umboð fyrri ymiskar ráðharrastovur longu tann 25. febr. 1993 hava tikið upp samráðingar við Den Danske Bank. Figgjareftirlitið, Tjóðbankan, formenninar fyrri Ráðgevaði Nevndina og Figgjargrunnin um nevndu

